

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (43)

**СПЕЦВИПУСК
ДО ТИЖНЯ НАУКИ**

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року
Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 10 від 18 травня 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(43) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 194с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2023

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

<i>Шершун Галина</i> , Екологічні реформи України на шляху до ЄС	5
--	---

НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Артемчук Валерія</i> , Освітній проект «Еко-халабуди» шляхи реалізації освіти для сталого розвитку в практику роботи закладу дошкільної освіти	6
<i>Кротюк Марія</i> , Фізичне виховання в закладі дошкільної освіти як основа формування здоров'я дітей дошкільного віку	12
<i>Перожиж Зоряна</i> , Моральне виховання дітей дошкільного віку за допомогою гри	15
<i>Рудь Яна</i> , Підготовка дітей дошкільного віку до школи за допомогою НМК «Буду вправним першачком»	17
<i>Балаба Яна</i> , Історичний вектор розвитку морального виховання дітей дошкільного віку	23
<i>Вознюк Віталіна</i> , Роль родини у формуванні особистості дітей раннього та передшкільного віку	27
<i>Гвоздинська Альона</i> , Предметний світ дітей дошкільного віку через призму інноваційних педагогічних технологій	29
<i>Титаренко Катерина</i> , Творчі ігри як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку	33
<i>Гуменюк Ольга</i> , Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку шляхом вивчення англійської мови	36
<i>Заїкіна Наталія</i> , Особливості ігрової діяльності дітей раннього дошкільного віку	39
<i>Камінська Ангеліна, Токар Любов</i> , Особливості виховання патріотизму у дошкільників в світлі сучасності	42
<i>Ключківська Карина</i> , Розвиток дошкільної освіти у педагогічному просторі України	46
<i>Козинець Олена</i> , Зарубіжний досвід дошкільного виховання	49
<i>Крисько Оксана</i> , Впровадження засобів казкотерапії з метою розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	52
<i>Кузнєцова Аліна</i> , Організаційно-педагогічні умови формування у дітей дошкільного віку навичок здорового способу життя	54
<i>Кузьменко Тетяна, Токар Любов</i> , Українська народна іграшка як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	56
<i>Купрата Лілія</i> , Розвиток морального виховання дітей дошкільного віку через призму педагогіки Марії Монтессорі	59
<i>Любченко Анна</i> , Особливості спілкування дітей раннього та передшкільного віку у різновікових групах закладів дошкільної освіти	61
<i>Мальченко Марія</i> , Моральне виховання дітей раннього передшкільного віку засобами казки	64
<i>Михальчук Ольга</i> , Становлення і розвиток дошкільної освіти у другій половині XX – початку XXI століття	67
<i>Ольхович Тетяна</i> , Розвиток морального виховання в умовах сучасної дошкільної освіти	70
<i>Погойдаш Вероніка</i> , Сучасні підходи взаємодії дошкільного закладу з родиною	73
<i>Пугаченко Олена</i> , Історичний розвиток гармонійного виховання дітей дошкільного віку	75
<i>Рекута Тетяна</i> , Використання інноваційних педагогічних технологій у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку	79
<i>Скалецька Діана</i> , Засоби масової інформації як фактор впливу на особистість дитини дошкільного віку	81
<i>Чеканцова Зоя</i> , STREAM – освіта дітей дошкільного віку як вектор інтегрованого навчання і виховання	84
<i>Тимошенко Альона</i> , Розвиток естетичного виховання дітей дошкільного віку	87
<i>Мокра Оксана</i> , Адаптація дітей дошкільного віку до навчання в школі шляхом співпраці батьків та закладу дошкільної освіти	89
<i>Федоришин Оксана</i> , Основи економічного виховання дітей дошкільного віку	92
<i>Щербатюк Катерина</i> , Ознайомлення з рідним містом як засіб патріотичного виховання дітей дошкільного віку	94

ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ

<i>Беспечна Анастасія</i> , Національно-патріотичне виховання учнів в системі роботи класного керівника	97
---	----

<i>Дякова Вікторія</i> , Характеристика провідних напрямів формування здорового способу життя школярів у освітньому процесі	100
<i>Зінченко Сніжана</i> , Організація партнерської взаємодії закладів освіти та сім'ї	104
<i>Михальчук Олеся, Мінова Єлизавета</i> , Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації самостійної роботи учнів основної школи в умовах дистанційного навчання	108
<i>Пономаренко Марія, Надкернична Любов</i> , Формування ключових компетентностей молодших школярів в умовах сучасної інноваційної освіти	111
<i>Вацак Крістіна</i> , Криптичне мислення сучасного педагога як складова його професійної компетентності	114
<i>Клименченко Наталія</i> , Комунікативний портрет вчителя	117
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З ІНОЗЕМНИХ МОВ</u>	
<i>Головська Ірина</i> , Використання техніки колажування у підготовці майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з учнями на уроці іноземної мови	120
<i>Андрусенко Софія</i> , Тестування як ефективний засіб організації контролю вивчення англійської мови	123
<i>Гуркало Владислава</i> , Україномовні еквіваленти англійських фразеологізмів з онімів	126
<i>Кушнір Аліна, Вовк Анастасія</i> , The Beatles: Liverpool Accent	130
<i>Поліщук Інна</i> , Ігри як засіб розвитку фонетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку	132
<i>Синчук Діана</i> , Робота з пісенним матеріалом на уроках іноземної мови як засіб формуванні граматичної компетентності учнів основної школи	137
<i>Хоменко Юлія</i> , Проблематика перекладу політичних текстів	141
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	
<i>Василевич Інна, Багрій Тетяна</i> , Розвиток професійної компетентності та практична діяльність вчителя української мови та літератури	145
<i>Козяр Міла</i> , Функціональне навантаження назв тварин в українських народних піснях	148
<i>Собчук Вікторія</i> , Особливості проведення уроків зарубіжної літератури з використанням інтерактивних технологій навчання	151
<i>Сілко Діана</i> , Фольклоризм української літератури як дескриптивний код	154
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Фольклорні образи та мотиви у творчості Тараса Шевченка	157
<i>Яременко Ярослава</i> , Образний світ поеми Максима Рильського «Мандрівка в молодість»	161
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</u>	
<i>Любчик Катерина</i> , Феномен і культурологічна місія проекту «musica sacra ukraine: партесний вимір»	163
<i>Гончар Тетяна, Чорна Наталія</i> , Організація театралізованої діяльності на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: вітчизняний та зарубіжний досвід	165
<i>Вилко Дарія</i> , Моделювання проблемних ситуацій як ефективний засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках музичного мистецтва	169
<i>Чеховська Дарина</i> , Педагогічні засади розвитку мотиваційної сфери особистості музично-обдарованих учнів	172
<u>НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ</u>	
<i>Кальніченко Наталія</i> , Особливості викладання методики трудового навчання у студентів педагогічного коледжу з урахуванням вимог НУШ	174
<i>Валевська Ольга</i> , Підходи та стратегії навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти зрівняння методик вітчизняних та зарубіжних дослідників	176
<i>Юртин Вікторія</i> , Підготовка майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти	180
<u>ВІДОМІ ІМЕНА</u>	
<i>Козлова Олена</i> , Тема: «Богдан Хмельницький, як політик і людина», практичне заняття	182
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Михайло Драї-Хмара як представник українського неокласицизму	186
<i>Цимбал Тетяна</i> , Педагогічна система М. Монтессорі	189
<i>Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу</i>	193

освіти. URL: <https://naurok.com.ua/biblioteka/download?id=309666&token=c8d3c922a59a467d0523a01b6964e3c8> (дата звернення: 13.04.2023).

8. Федоренко В. Самостійна робота учнів як спосіб адаптації до професійної діяльності в сучасному світі. URL: http://www.tpal.com.ua/spase/img/-news/2013_2/22jan/1.pdf (дата звернення: 13.04.2023).

Стаття надійшла до редакції
09 лютого 2023

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 373.3.011.2:373.3.013.3-027.31

ПОНОМАРЕНКО МАРІЯ

студентка Комунального закладу вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ

старший викладач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик

Abstract. The article focuses on the relevance of the competence approach in education. The problem of the formation of key competencies of younger schoolchildren is considered. Factors determining the effectiveness of using the latest forms of activity in combination with others in the process of forming key competencies are indicated.

Key words: competence approach, competence, competence, key competences, younger schoolchildren.

Постановка проблеми. У сьогоднішніх реаліях початкова освіта направлена на виховання творчої особистості, впевненої в своїх силах, здатної до саморозвитку, самовизначення, самовдосконалення. Перед сучасним загальноосвітнім закладом стоїть досить непросте завдання – сформувати ключові та предметні компетентності учнів, тобто підготувати не лише носія знань, а й компетентну особистість, яка здатна використовувати здобуті знання для конкурентоспроможної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя.

Тому сьогодні постає питання організації навчального процесу з точки зору компетентнісного підходу, а отже, й проблема формування ключових компетентностей молодших школярів є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи компетентнісної освіти досліджували Т. Бодрова, В. Болотов, Г. Голуб, О. Дубасенюк, Є. Зеєр, І. Зимня, І. Зязюн, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, Н. Ничкало, Дж. Равен, Є. Рогов, Є. Сахарчук, Г. Селевко, В. Сериков, В. Синенко, Ю. Татур, А. Хуторської, І. Черемис та ін. Проблема формування в учнів ключових і предметних компетентностей нині перебуває у центрі уваги наукових співробітників НАПН України. Теоретично обґрунтували дане питання в своїх роботах такі учені: Н. Бібік, С. Бондар, О. Савченко,

І. Єрмакова, О. Овчарук, О. Пометун та ін. Методичні аспекти цієї проблеми висвітлені у працях науковців: Т. Байбари, О. Вашуленко, І. Гудзик, Л. Коваль, О. Локшиної, О. Онопрієнко, К. Пономарьової.

Мета статті. Метою цієї роботи є описати особливості, методи, засоби та етапи формування ключових компетентностей в учнів початкової школи в процесі навчання в контексті реалізації компетентнісного підходу до освітньої діяльності.

Виклад основного матеріалу. У Державному стандарті початкової загальної освіти зазначається, що метою початкової освіти є гармонійний розвиток дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, виховання загальнолюдських цінностей, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості та допитливості [1].

Для досягнення поставленої мети зміст початкової освіти розроблено на основі компетентнісного підходу. Це означає, що метою навчання є не знання заради знань, а вміння їх застосовувати в реальному житті. На зміну застарілій моделі початкової освіти прийшла нова компетентнісно орієнтована освіта, яка сприяє набуттю учнями життєво важливих (ключових) компетентностей. Саме компетентність є показником, що визначає готовність учня до

життя, подальшого особистісного розвитку та активної участі у суспільному житті.

На думку О. Дубасенюк, компетентність – це інтегральна характеристика особистості, яка визначає її здатність вирішувати проблеми та типові завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, у різних сферах діяльності на основі використання знань, навчального й життєвого досвіду та відповідно до засвоєної системи цінностей [2, с.11).

Компетентнісний підхід – це спрямованість освітнього процесу на формування ключових і предметних компетентностей особистості. Відомо, що ключові компетенції формуються в процесі реалізації цілісного змісту шкільної освіти, а предметні – передбачені змістом конкретного предмету.

Спільним для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати в колективі. Формуючи ключові та предметні компетентності в учнів, потрібно акцентувати увагу на результатах навчання, в якості яких розглядається не сума набутих знань, умінь, навичок, а здатність діяти, застосовувати свої знання в різноманітних ситуаціях.

Формування ключових компетенцій реалізується в освітніх галузях і навчальних предметах. При цьому кожний предмет забезпечує реалізацію тих складових змісту ключових компетенцій, для яких має певні умови.

Серед ключових компетентностей школярів провідна – уміння вчитися. Саме уміння вчитися видатний педагог В. Сухомлинський вважав обов'язковою умовою успішного навчання. Досліджуючи проблему формування ключової компетентності «вміння вчитися», О. Савченко звертає увагу на те, що для вирішення вказаної проблеми «необхідно забезпечити комплекс умов: стимулююче навчальне середовище, висококваліфікований учитель, обов'язково сприятливе родинне виховання, яке не дає зів'язнути природній допитливості малюка і, безумовно, цілеспрямоване керівництво формуванням цих складників уміння вчитися» [4, с. 4.]

Для реалізації ключової компетенції уміння вчитись, ми у 4 класі філії «Сьомацька гімназія» КЗ «Браїлівський ліцей ім. В.О. Забаштанського»

намагаємось організувати навчальну діяльність так, щоб кожен учень зміг досягти результату, оцінити свою роботу на уроці. Для урізноманітнення видів діяльності та покращення ефективності від уроку застосовуємо методику «Портфоліо» як технологію формування оцінювання, листки самооцінювання, термометр успіху, шкалу успіху, дерево досягнень, самооцінювання за допомогою цеглинок LEGO.

Формування соціальної компетентності у молодших школярів є одним з найбільш актуальних завдань сучасної початкової ланки освіти, оскільки ця компетентність визначає успішність в їх повсякденному житті, стимулює їх інтеграційні процеси, дозволяючи не тільки адаптуватися, але й активно впливати на життєві події, засвоювати певні соціальні позиції, змінювати навколишню дійсність і самого себе. На уроках ЯДС(МОВ), ЯДС(СЗО, ПО), ЯДС(ТЕО) використовуємо роботу в парах, групах, що привчає дітей до співпраці, допомагає навчитися брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання. Наприклад, під час проведення сюжетно-рольових ігор, розігрування ситуацій морального вибору, проектної діяльності, виконанні колективних творчих робіт чи участі в акціях (трудових справах) у дітей розвиваються почуття колективізму, взаємопідтримки, взаємодопомоги, зникає відчуття страху, скованості. Працюючи в групі, учні вчаться говорити, обговорювати проблему, вислуховувати думки співрозмовника, приймати рішення.

Сьогодні існує чимало інтерпретацій поняття «комунікативна компетентність». Як стверджує М. Прищак, комунікативна компетентність – це «сукупність знань про спілкування, умінь і навичок, потрібних для сприймання чужих і побудови власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам і ситуаціям спілкування» [3, с.133]. З метою розвитку комунікативної компетентності учнів ми використовуємо такі види мовленнєвої діяльності: розігрування діалогів, складання монологів, дидактичні і сюжетні ігри, інсценування казок й оповідань, усний опис на основі пережитого або побаченого, усний переказ, усний твір. Всі ці завдання передбачають оригінальне розв'язування, вибір раціональних способів дослідження, порівняння, а також потребують від кожного учня творчої активності, гнучкості, мислення. У класі функціонує осередок читання. Діти не тільки беруть книги для читання, а й приносять і обмінюються книгами зі своєї домашньої бібліотеки. Наші учні є читачами

сільської бібліотеки. На уроках практикуємо пальчиковий театр, самостійно виготовляємо маски, щоб інсценізувати певні художні твори. Діти ведуть читацький щоденник, де записують назви і героїв прочитаних книг, малюють ілюстрації. Також пишуть висловлювання у «Щоденнику вражень». Це спонукає дітей висловлювати власні думки, давати оцінні судження про прочитане, прогнозувати наперед ситуацію. У позаурочний час для забезпечення ключової комунікативної компетенції проводили «Свято книги», вікторину «У світі казки чарівної», «День української мови» тощо.

В реалізацію загальнокультурної компетентності покладаємо розвиток моральних якостей учнів, толерантної поведінки, вміння безконфліктно вирішувати проблемні ситуації. Для вирішення непорозумінь між дітьми використовуємо методи «Коло вибору», «Килим миру», що є досить дієвими методами і сприяє розвитку вміння самостійно оцінювати ситуацію та приймати правильні рішення.

Реалізуючи соціокультурну компетенцію, виховуємо в дітей почуття гідності, любові до Батьківщини, поваги до культурної спадщини українського народу. На уроках знайомимо з народними святами та традиціями. Провели урок-подорож «Сім чудес України», урок-екскурсію «Подорож країною Екології», інтерактивну подорож «Музеї Вінниччини». Учні класу брали участь у загальношкільних флешмобах до Дня єдності, до Дня гідності та свободи, до Дня миру.

Діяльнісна компетенція передбачає володіння загально-навчальними уміннями і навичками.

Щоб сприяти її розвитку, здійснюємо діяльнісний підхід до навчання: на уроках математики працюємо за методикою «Щоденні три» («Математика разом із другом», «Математика самостійно», «Математика письмово»), на уроках української мови за методикою «Щоденні п'ять» (читання для себе, читання для когось, слухання, робота зі словами, письмо для себе). Ознайомлюючись із навколишнім середовищем, використовуємо проектну діяльність, наприклад, проект «Первоцвіти», «Великдень у моїй родині». Для успішного виконання таких завдань, учні вчаться самостійно шукати інформацію за темою із різних джерел, висловлювати аргументовані критичні судження.

Така багатогранність, мозаїчність висвітлення теми допомагає побачити її з різних сторін, більш глибоко і цілісно. А уроки-презентації проектів запам'ятовуються дітям надовго, як і все те, в чому вони були активними учасниками.

Висновки. Отже, формування ключових компетентностей – важливе завдання, від нього залежить успішність подальшого навчання та набуття учнем інших компетентностей. Адже розвиток комунікативних здібностей дозволяє максимально підвищити ефективність навчально-виховного процесу, дає можливість створити такі умови, коли всі учні залучаються до активної, творчої навчальної діяльності, процесу самонавчання, самореалізації, вчаться спілкуватись, співпрацювати, критично мислити, відстоювати свою позицію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державний стандарт початкової освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 38. 43 с.
2. Дубасенюк О. А. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя. Формування естетичної компетентності особистості засобами народознавства : зб. наук. пр. молодих дослідників; за заг. ред. О.С. Березюк, Л. О. Глазунової. Житомир, 2010. С. 10–16.
3. Прищак М. До питання комунікативного підходу в освіті першокласників. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2013. № 1. С. 133–136.
4. Савченко О.Я. Виховання розумної особистості яка вміє самостійно вчитися. *Початкова школа*. 2007. №8. С. 1-5.

*Стаття надійшла до редакції
27 березня 2023*